

Gudstjeneste i Lille Lyngby & Gørløse Kirke
den 13. juli 2014

Kirkedag: 4.s.e.Trin/B

Tekst: Matt 5,43-48

Salmer:

Gørløse: 753 * 689 * 366 * 688 * 598,3 * 579,5+7

LL: 753 * 689 * 688 * 598,3 * 579,5+7

Du må ikke høste rent på marken eller af frugtbuskene i haven. Du skal lade noget sidde til enken, den faderløse og den fremmede. Det er grundtonen i GT-teksten til i dag, og nok temmelig ligegyldigt for os, for der kommer næppe nogle af de her nævnte og plukker resten af bærrerne fra havens frugtbuske. Alligevel er det ikke ligegyldigt, at grundtonen, som er omsorgen for den udsatte pointeres. Det vigtige her er ikke, hvordan det rent praktisk har fundet sted, om de udsatte blot har kunnet tage for sig af resterne, eller de har skullet spørge. Det vigtige er i første omgang slet ikke de udsatte. Det vigtige er heller ikke de samtidshistoriske omstændigheder og muligheder.

Det vigtige er os. Den vigtige er den, som har. Det er ikke en opfordring/formaning/vejledning til samfundet om at indrette sig med et ordentligt socialvæsen. Det er vigtigt og bør altid være en hovedopgave for et velstands- og velfærdssamfund som vort. Det er en opfordring/formaning til den enkelte, til det enkelte menneske om at have ikke bare sind og tanke for den udsatte, men også have handling for den udsatte.

Indimellem kan jeg godt blive lidt træt af – for ikke at sige immun – overfor opfordringer/bønner om bidrag til nødhjælp/fattighjælp. Og det tror jeg ikke, jeg er den eneste, der bliver (og så kommer jeg jo selv med en i forbindelse med

indsamlingen i kirkebøsserne). GT-teksten forlanger dog, at jeg alligevel standser op overfor dette. For hvorfor er det nødvendigt at hjælpe? Hvorfor er der så mange nødlidende i verden? Hvorfor er der 65.000 børn i Danmark, der ifølge officielle målinger lever under fattigdomsgrænsen? Og sådan kan vi blive ved med at spørge og perspektivere fattigdom og nødlidelse.

Rigtigt langt hen ad vejen handler det jo om, at vi i denne verden bruger mange flere penge på ting end på mennesker. Vi bruger kolossale resurser på udvikling af små nye elektroniske dippedutter, som jo i bund og grund ikke gør den helt store forskel på i går og i morgen. Og vi bruger rigtig mange penge på at tjene flere penge.

Vi er sikkert mange, der har siddet og set VM i snart en måned. Tænk på, hvor store pengebeløb, der er involveret i dette. Tænk på, hvor mange penge, der er i Tour de France, som også mange sidder og ser. Og det er jo, når vi nu er i det hjørne, og I må gerne være uenige med mig, men det er jo ikke sport, vi ser. Vi sidder og ser en flok mennesker udføre deres arbejde. Mange af dem tjener langt mere på en måned, end de fleste af os tjener på flere år. De får løn for det, de laver. De er efterfulgt af et helt sundhedsvæsen. Og i bund og grund handler det om penge. Hvis TV-stationer, sponsorerne og reklamebureauerne m.m. kunne forvente lige så stort afkast og lige så mange seere ved at transmittere gudstjenester eller ”Se avisbuddet på arbejde”, så var det det, der blev sendt live mellem alle genudsendelserne.

Vi har fattige og nødlidende mennesker i verden, fordi vi bruger hinanden, mennesker, som midler til materielle mål. En del af verdenssamfundet er i udvikling, og den anden del er i udnyttelse. Vi udnytter og skaber nødlidende. Og i den

forbindelse har jeg ikke taget højde for alle krige og konflikter med rod i religion eller politik. Og naturkatastrofer er langt hen ad vejen 'katastrofer', fordi vi ser dem i sammenhæng med økonomi og manglende vilje eller mulighed for at hjælpe. Det er beskæmmende, at det er muligt let og elegant at flytte og afvikle store idrætsbegivenheder; men det er svært og bekosteligt at få nødhjælp rundt i verden.

Den enkelte af os kan ikke ændre på hele verden. Men den enkelte af os kan ændre sig selv og sin indstilling til verden og dens nødlidende. Og det så meget mere, da vi jo samtidig som et kristent folk bryster os af næstekærligheden.

Omsorgen for den udsatte er et af de konkrete perspektiver af næstekærligheden. Og netop næstekærligheden er blevet gjort synonym med kristendom. Vi har taget det til os som grundpillen i kristendommen. Og det endda så meget, at der er mennesker, der mener, at kristendom handler om næstekærlighed. Det gør det også, men ikke først. Kristendom handler først om Guds-kærligheden. Det handler først om Gud og den enkelte, og deri om Gud før mig. Kristendom handler om Gudsforhold, før det handler om medmenneskelige forhold. Men det er rigtigt, at begge ting hører til; men rækkefølgen er ikke ligegyldig.

I ordene i GT-teksten til israelitterne siges det som begrundelse for omsorgen, at de skal huske, at Gud befriede dem fra slaveriet i Egypten. De skal huske, at Gud tog sig af dem, da de var udsatte/nødlidende, og derfor skal de tage sig af de andre, hinanden.

Til en vis smertegrænse i vores pengepung, kan vi godt se det fornuftige og rigtige i dette. Vi glemmer dog, at der er ingen af

os, der er født med en guldklump i munden; men vi tror, vi har ret til at dø med en guldklump i munden.

Men selv om vi måske nok har meget at ønske for vores måde at indrette os i verden på, og vores måde at se på hinanden på, og på vores måde at forstå den rigtige rækkefølge af Gud og mennesker, så er tanken i GT os sympatisk og forståelig. Vi forarges ikke over den.

Det er der også mange, der ikke gør af Jesu indledende ord i evangeliet: Elsk din næste og had din fjende. Det er der fornuft i. Det er der retfærdighed i. Det kan vi følge, nemt. For det går lige helt ind og dybt ned i de dybeste følelser og drifter i os. Derfor er der nogle, vi elsker og hjælper, og nogle vi tryner. Det gøres i familien. I skolegården, på arbejdspladsen, i fritidslivet, i trafikken, i køen ved kassen i Netto osv. Mennesker som bare ligner en trussel på vores retfærdighedsopfattelse og vore privilegier eller rettigheder, er vore fjender. Og de skal bekæmpes. Og det er kun fordi jeg selv får skade på min egen bil, at jeg ikke brager ind i siden på ham, der overhaler hele køen og presser sig ind foran mig i sammenfletningen ved slutningen af Hillerødmotorvejen. Og det er kun fordi, jeg får en voldsdom; men det ville være retfærdigt, at jeg kunne pande egoisten i Netto-køen en på hovedet, når han kommer bagfra og møver sig lige frem til den ny-åbnede kasse. Jeg har dog stået i den første kø i fire minutter. Og værre er det med de mennesker, der virkelig gør os ondt. Dem burde vi kunne indstille til henrettelse eller stille til ansvar for en større selvretfærdighedsdomstol.

Det kan vi heldigvis ikke. Men vi gør det alligevel i en adrenalinrus af vrede og forbitrelse og deri er vi – synes vi – berettiget i at hade dem af et ”godt” hjerte, vore fjender, dem,

der truer eller ødelægger vor ret til og mulighed for liv og lykke.

Men had og fjendskab fører ikke til liv og lykke, og ikke engang hos den, der er optændt af det. Og mon ikke det er derfor, at Jesus siger: Elsk jeres næste og had jeres fjender. Sådan er der sagt til jer. MEN jeg siger jer: Elsk jeres fjender og bed for dem, som forfølger jer.

Nu betyder 'elske' her jo ikke, at man ligefrem behøver at gå i seng med fjenden. Det behøver heller ikke at betyde, at man inviterer fjenden hjem til sig. Det betyder heller ikke, at man skal afstå fra retfærdighed og anstændighed.

En fjende er i vores verden dels en, vi gør til fjende, som jeg var inde på i de tidligere eksempler, fordi deres egoisme skubber til os og nedværdigere os. Det er at nedværdige et andet menneske, at tro og mene, at det er vigtigere for mig at komme foran i køen i trafikken. Men en fjende er også et menneske, der bevidst ved sine handlinger, overtrædelser eller forsømmelser, ødelægger min lykke og mit liv. Derfor findes fjender f.eks. på arbejdspladsen. En fjende kan selvfølgelig også være en, der står foran os med et boldtræ og vil slå os ned. Den slags fjender har de fleste af os heldigvis ikke mange af.

For nogen tid siden så jeg i TV en konfrontation mellem en voldsmand og hans offer. Offeret havde valgt konfrontationen, fordi hun havde brug for at se, at voldsmanden ikke var et monster, hun ustandseligt skulle frygte. Hun havde brug for at se, om ikke der var et menneske bag de forfærdelige handlinger.

Jeg tror, at Jesus med sine ret så provokerende ord om kærlighed til og forbøn for fjenden, vil have os til at se

hinanden som mennesker. Og derved kunne slippe hadet og give plads til liv og lykke.

Vores problem med Jesu ord er, at vi efter vor opfattelse derved skal give køb på retfærdighed, på mening, på ret. Vores problem er, at vi ser liv og lykke først og fremmest på opfyldelsen af, hvad vi selv synes er retfærdigt, er meningen, er vores ret og forventning. Vores problem er, at vi ser dette kun og først i mellem menneskelige sammenhænge.

Jesu begrundelse for at formane til kærlighed og forbøn for fjenderne er ikke, at vi derved får et bedre liv. Jesu begrundelse er ikke from underdanighed eller ydmyghed. Jesu begrundelse er den, som det hele handler om først: Gud! ”I skal være fuldkomne, som jeres himmelske far er fuldkommen” siger Jesus.

Jesus forlanger det af os, fordi sådan handler og gør Gud med os. Hvis der er nogen, der med ret kan og må hade den, der overtræder ret og rimelighed og retfærdighed, så er det Gud Herren. Hvis nogen har ret til at hade sin fjende, så er det Gud Herren selv. Han har ret til at hade os, for vi er Guds fjender. Vi er Guds fjender, når vi sætter os selv før end eller højere end Gud og Hans ord. Vi er Guds fjender, når vi tilsidesætter troen på sandheden i Hans ord. Vi er Guds fjender, når vi tror, at livet og lykken er vores ret.

Men Gud hader ikke. Jesus viste det helt klart, da han bad, da de hamrede sømmene gennem ham: Tilgiv dem, far. Jesus viste det helt klart, når han lod sig ofre for at sone fjendskabet mellem Gud og mennesker.

Jesu provokerende formaningen forlanger blot, at vi gør, som Gud gør med os. Elsk og bed for jeres fjender, som Gud gør for jer!

Hvis ikke vi når dertil, vil det ofte have den konsekvens, at vi faktisk heller ikke selv kan tage Guds gerning og kærlighed til os. Kan Guds kærlighed, nåde og tilgivelse og Jesu forbøn ikke gå igennem os og komme fjenden til gode, kan vi have meget svært ved selv at tage Guds nåde, kærlighed og forbøn til os.

Og så handler det lige pludselig ikke bare om ret og retfærdighed, liv og lykke. Så handler det om min frelse eller fortabelse. Og ikke bare om, at mit liv og lykke fortæbes i vrede og had til fjenden, men om frelse og fortabelse i evigheden.

Jeg ved godt, at der vil være mennesker, der kommer og siger til mig: Alt dette er i teorien sikkert rigtigt nok; men kom igen, når en fjende godt og grundigt har ødelagt dit liv og din lykke. Så for piben nok en anden lyd.

På det menneskelige plan kan jeg godt forstå og følge en sådan indvending. Dog må jeg også sige, at den, der siger således, jo ikke kan vide, om jeg ikke også har mødt en sådan fjende. Det behøver jo ikke være samme art af fjendskab, der har lige så katastrofale og fatale konsekvenser for forskellige mennesker. At sige sådan mod mig er jo også at sige, at den enes vrede og had er mere berettiget end den andens, og at den enes ulykke er værre end den andens. Og det har ingen egentlig ret til at sige. Det er arrogance og selvhøjtidelighed. Men jeg kan godt følge og forstå, hvis nogle reagerer således.

Jeg kan godt følge det, for jeg har også mennesker, som jeg har meget svært ved, rigtig svært ved at elske og bede for. Svært ved det, fordi de irriterer mig og sårer mig og på forskellig

måde vækker alt muligt ondt i mig. Jeg kan næsten ikke få mig til at bede for dem. Og alligevel må jeg prøve på det. Jeg må prøve på at bede Jesus, som selv bad for sine fjender, som går i forbøn for mig, at lære mig at have samme sindelag. Ikke at have Jesu sindelag i dette er at have selvtretfærdighedens sindelag. Og det håber jeg, at der altid vil være en, der vil tale mig imod.

Og jeg håber, at der altid vil være en, der taler Jesu ord til mig, beder for mig og hjælper mig, at jeg ikke skal fortabes i vreden og hadet, men atter kunne se, at liv og lykke er ikke min ret, men en gave til låns for en tid, hvor det også er nødvendigt, at den korsfæstede beder for mig, at jeg kan frelses til en fuldkommenhed, som min himmelske far er fuldkommen.

Elsk jeres fjender og bed for dem, som forfølger jer! siger Jesus. Det gør Gud Herren. Det gør Gud Herren med og for os.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen